

Nr 607.

Av herrar **Karlsson** i Stuvsta och **Hagberg** i Luleå, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 275, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område.

Den i Kungl. Maj:ts proposition nr 275 angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område föreslagna inkomstförbättringen till jordbruket om 163 miljoner kronor för nästa produktionsår motiveras väsentligen med sviterna av fjolårets dåliga skördeutfall. Enligt jordbrukskalkylens beräkningar skulle jordbrukets inkomster av animalisk produktion utom äggproduktionen, alltså av mjölk och mejeriprodukter samt slakt, komma att minska med omkring 95 miljoner kronor jämfört med innevarande produktionsår och under förutsättning av det statliga missväxtbidragets slopande. En dylik inkomstminskning skulle självfallet hårdast drabba det mindre jordbruket på grund av dess övervägande inriktning på animalisk produktion. En fortsatt kompensation till den animaliska produktionen, på grund av de eftersläpande verkningarna av fjolårets missväxt, synes därför naturlig.

Den del av inkomstförbättringen, som motiveras med en rättvisare beräkning av kostnaderna för såväl jordbrukets ekonomibyggnader som maskiner och redskap, synes också vara välgrundad. Vi tillåta oss i detta sammanhang framhålla att behovet av en rättvisare beräkning av jordbrukets kostnader för ekonomibyggnader påtalades från vårt håll redan vid fjolårets riksdag vid behandlingen av frågan om prissättningen för innevarande produktionsår. Mot det mellan statsmakterna och jordbrukets organisationer överenskomna beloppet för inkomstförbättringen till jordbruket ha vi sålunda intet väsentligt att invända.

Däremot synes oss den träffade prisuppgörelsens innehåll i fråga om inkomstförbättringens fördelning på olika slag av produkter kunna diskuteras. Medan enligt kalkylen en inkomstminskning om 94,3 miljoner kronor beräknas för den animaliska produktionen, utom äggproduktionen, beräknas inkomsterna av vegetabilisk produktion stiga med 84 miljoner kronor, eller med 58,9 för spannmål, 10,6 för oljeväxter, 8,5 för sockerbeter samt 6 miljoner kronor för potatis. Trots detta tillerkännes den vegetabiliska produktionen, genom prishöjningar enligt uppgörelsen, en ytterligare inkomsthöjning om 30 miljoner kronor, varför den sammanlagda inkomsthöjningen för denna produktion blir 114 miljoner kronor, eller cirka 20 %. Den föreslagna kompensationen till den animaliska produktionen, utom äggproduktionen, blir 131,7 miljoner kronor. På grund av förut nämnda beräknade inkomstminskning för denna gren blir

nettoinkomstökningen endast 37,4 miljoner kronor. Då den representerar en samlad inkomst av nära 1 900 miljoner kronor för föregående år blir den procentuella inkomstökningen obetydlig eller cirka 2 %. Även om äggproduktionen medräknas blir den samlade animaliska produktionens inkomstökning netto endast 60 miljoner kr. eller cirka hälften av ökningen för den vegetabiliska, trots att den förra representerar över 3/4 av den samlade jordbruksproduktionens inkomster.

Det synes oss att, med hänsyn till rådande förhållanden som en följd av fjolårets missväxt, den överenskomna inkomstförbättringen om 163 miljoner kronor i allt väsentligt borde ha lagts på animaliska produkter. De 30 miljoner kronor, som tillskjutas den vegetabiliska produktionen, skulle sålunda ha möjliggjort en mjölkprisförbättring med cirka 1 öre. Med hänsyn till den redan träffade uppgörelsen avstå vi emellertid från att i detta sammanhang ställa något yrkande.

Vad beträffar sättet att åstadkomma den överenskomna inkomstförbättringen om 163 miljoner kronor föreslår regeringen att 120,5 miljoner kronor tillskjutas av statsmedel medan nära 50 miljoner kronor skola erhållas genom prishöjningar på jordbruksprodukter. Även om sålunda över 2/3 av inkomstförbättringen subventioneras kunna vi likväl icke i nuvarande läge tillstyrka de föreslagna prisförhöjningarna. Detta av två skäl. Den av statsmakterna förordade lönepolitiken åsyftar i verkligheten lönestopp. Jämsides härmed stiga de faktiska levnadskostnaderna oupphörligen. Detta avspeglar sig även, om också ofullständigt, i levnadskostnadsindex. Från december 1946 till december 1947 steg sålunda levnadskostnadsindex enligt 1935 års serie från 157 till 169 eller med 12 enheter och därav gruppen livsmedel från 161 till 172 eller med 11 enheter. Nya prisstegringar ha ägt rum i år. I en dylik situation kunna vi icke vara anhängare av högre livsmedelspriser ens i begränsad omfattning, särskilt som dessa hårdast drabba de mindre inkomsttagarna och livsnödvändiga varor.

Prishöjningar på vegetabiliska produkter komma även att drabba småbönderna, särskilt i vissa områden där dessa icke odla spannmål för eget behov. I fråga om så väl brödspannmål som fodersäd betyder regeringens förslag en icke oväsentlig belastning för dessa, som för övrigt bör betraktas i sammanhang med den ovan påtalade obetydliga inkomstförbättringen för den animaliska produktionen. För tiotusentals småbönder torde resultatet bli en försämrad ställning under kommande produktionsår. Det står i varje fall klart att särskilt slätthygdernas större jordbruk, med allsidig produktion och med stark inriktning på vegetabilisk sådan för avsalu, enligt regeringens förslag tillerkännas väsentligt större fördelar än småbruken i skogsbygderna och särskilt Norrland.

Vi anse därför att hela den överenskomna inkomstförbättringen om 163 miljoner kronor till jordbruket bör utgå i form av statliga pristillägg och föreslå därför, att regeringen erhåller bemyndigande att genom överenskommelse med jordbrukarnas organisationer på lämpligt tekniskt sätt tillföra jordbruket detta

belopp. Vi utgå ifrån att detta icke behöver rubba den ingångna överenskommelsens väsentliga innehåll.

Slutligen vilja vi framhålla att en sänkning av jordbruksproduktionens kostnader, särskilt i fråga om byggnadsmaterial, konstgödselmedel, maskiner och redskap, borde vara möjlig och att regeringen och myndigheterna borde ägna denna fråga större uppmärksamhet än som hittills skett.

Med åberopande av vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 275 i övrigt, måtte besluta

a) att den mellan statsmakterna och jordbrukarnas organisationer överenskomna inkomstförbättringen om 163 miljoner kronor i sin helhet måtte utgå av statsmedel;

b) å riksstaten för budgetåret 1948/49 under nionde huvudtiteln anvisa till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* ett reservationsanslag av kronor 203 000 000.

Stockholm den 12 juni 1948.

Erik Karlsson.

H. Hagberg.